

Vilnius, 1939 m. gruodžio mėn. 2 d.

Nr.15647.

Ž I N I U S A N T R A U K A.

I. PASIENYJE.

1. Mūsų pasienio daliniai beveik visur į sieną išėjo. Į sutartyje numatytą sieną vietomis iki 1 km neišėjo Valkininkų-Varenos bare ir Vilniaus bare. Švenčionėlių bare sieną nužymi mišri Lietuvos SSSR komisija. Sienos vingius išlygina, dėl to vietomis nežymiai siena perkeliama į Lietuvos ar SSSR teritoriją.
2. Sieną uždaryta. Incidentų pasienyje nėra. SSSR pasienio apsauga kartais pagrobia mūsų sargybinius ir kelias valandas ar dienas palaikę vėl paleidžia - gražina. SSSR pasienio apsaugos pareigūnai visada tvirtina, kad mūsų pareigūnai buvo peržengę sieną. Tokių įvykių buvo keli. Iš mūsų sulaikytų pareigūnų stengias išgauti žinių apie mūsų kariuomenę.
3. SSSR pasienio apsaugos pareigūnai savotiškai mandagūs, nors šaukiami pasikalbėti tarnybos reikalais vengia pasikalbėjimų arba visai neatsina. SSSR pasienio apsaugos pareigūnai vaikšto grupelėmis ne mažiau 3-jų, o dažniausia pasislėpę seka.

II. VILNIAUS KRAŠTE.

SSSR kariuomenė.

4. Išvykus SSSR kariuomenės dalims į nuolatinių įguly vietas, Vilniuje SSSR kariuomenės pasiliko maži daliniai, kurie palengva išsikrausto. Ilgiau pasiliks KIRTIMŲ (PARUBANKO) aerodrome ir Šnipiškių kareivinėse (buv. lenkų 1,5 leg. PP kareivinės).
5. SSSR kariai įvairiais būdais stengias išnaudoti esamą dar nevissai tiksliai sutvarkytą padėtį saugliavimui ir net grobimams. Aiškinant nusižengusius griežtai reikalauja pavar-džių ar susisiekimui priemonių numerių, kitaip jie negalį nusižengusių surasti. Jų auto priemonės iki šiam laikui numerių neturi, nors jau seniai prižadėjo užsidėti.
6. Dažnai SSSR kariai pasirodo mieste. Jie mūsų karius jau sveikina. SSSR kariams trūksta kariško grakštumo ir atitrumo.

SSR kariai viešų užėigų vengia. Matomai jie užėina pas privačius asmenis. Užėimo vietos ir tikslas aiški-nama.

7. Visus stambesnius pervežimus per miestą atlieka naktį, uždraustu piliečiams vaikščioti laiku.

Lenkiškoji visuomenė.

8. Vilniaus lenkiškoji visuomenė griežtai nusistačius nekalbėti kitomis kalbomis, nors ir mokėtų. Visur ir visada kalbėti tik lenkiškai. Tuo nori parodyti savo nepalaužiamumą ir Vilniaus lenkiškumą. Šią taisyklę ypač taikys su valdžios pareigūnais ir valdinėse įstaigose.

9. OPW (Organizacja Polski Walczącej) moterys savo veikloje turi tikslą šelpti Lenkijos buvusius karius ir siųsti pašalpas į Vakarų Europą. Be to, stengias sudaryti kuo daugiausia pažinčių su lietuviais, nuomuoje jiems kambarius, kad galėtų gauti kuo daugiausia žinių ir susidarytų protekcijas tarnyboms. Ypač reikalingos žinios apie kariuomenę ir kariškas reikmenis.

Išvada: 1. Įspėti karius, kad kalbėdami su moterimis

lenkėmis būtų atsargūs, ypač turi būti akylūs kalbant apie kariškus reikalus.

2. Neleisti pašaliečiams lankytis kareivių rajonus

3. Nesant tikrų davinių, nepatikėti palankumu Lietuvai.

Gen.št.majoras *milij*
II-jo SKYRIAUS VIRŠININKAS.

Išsiuntinėtas pagal š.m.Viln.Rinkt.II Sk. Nr.5965.

Pranešimas Nr.5552 data 1939 metų spalio mėn.1 d.
0005 v.

Kariuomenės Štabo II skyriaus Viršininkui

IX.30.1220 v.Utenos bare I rajone SSSR kareiviai nusi-
vedė į savo pusę mūsų pasienio policininką Mykolą RASTENĮ,
kuris iki šiolei negrižo.Nusivedimo aplinkybės: policininkas
pildydamas sienos saugojimo pareigas,Szerajkiszki (2 klm.į
š.ryt. nuo Joniškis) ant sienos susitiko rusų kareivį,tuoju
atėjo dar vienas rusų kareivis.Visi trys pasikalbėjo ir nuėjo
Grzybiance link.Po trumpo laiko vienas kareivis grįžo į su-
sitikimo vietą,o policininko ir antro rusų kareivio nesimatė.

/pas./ Plk. SPRANGAUSKAS

Kar. Štabo II Skyriaus Viršininkui

Utenos komendanto pranešimas.

1. Šiandien 0830 v. atsargos j. ltn. vachmistra Burneikis, ties Siergancy prie adm. linijos susitiko su rusų kapitonu, tikslu pasikalbėti dėl paimto polic. Rastenio. Rusų kapitonas pareiškė, kad polic. Rastenis buvo perėjęs 5 mtr. į jų pusę ir stengėsi pabėgti Lietuvon ir dėl to jis buvo sulaikytas. Rusų kapitonas pareiškė, kad polic. Rastenis randasi Grybjency kaime jo žinioje, jis polic. Rasteni iškvosęs ir 1200 v. pranešęs jo likimą. Vachmistrui Burneikiui pareiškus, kad Rastenis nebuvo perėjęs sieną, kpt. patvirtinino, kad buvo perėjęs ir be to, kapitonas pareiškė, kad siena uždaryta ir nei vienas žjogus neturi teisės pereiti sienos, nežiūrint, kad kas ir turi leidimus laukų darbams.

2. Šiandien 1230 v. vachm. Burneikis adm. linijoje ties Surgentzy pasimatė su rusų leitenantu, kuris pareiškė, kad jis pats savo akimis matė, kad polic. Rastenis buvo perėjęs sieną apie 5 mtr. jų pusėn, todėl Rastenio nepaleidęs, nes kuopoje turėjęs praveisti kvotą ir ryt, X.2. apie 1500 v. pranešęs pasekmes polic. Rastenio likimą.

Be to, ltn. pareiškė, kad sargybiniams įsakyta: neperžengti sienos, nesikalbėti su asmenimis esančiais kitoje sienos pusėje, nešaudyti į mūsų pusę. To paties prašė ir iš mūsų pusės.

3. Šiandien 1130 v. į Wojszniuny kaimą Linkmenų valsč. prie adm. linijos, automobiliu atvyko rusų kapitonas, leitenantas ir kareivis. Iššauktam mūsų sargybos viršininkui pasakė, esą jie pasienio apsaugos dalių ir atvykę susipažinti su adm. linija. Jie turėjo žemėlapią ir darė jame pažymėjimus.

Jie sargybos viršininką klausinėjo: kodėl nėra mūsų polic. prie pereinamojo punkto, kaip elgiasi rusų kareiviai, ar neužpildinėja mūsų policininkų ir atbulai, kokia lietuvių nuotaika, ar geriau kaip lenkai buvo, ar dabar kaip rusai yra, ar gerai Lietuvoje gyvena žmonės.

Sargybos viršininkas polic. Samsonas atsakė: policijos prie pereinamojo punkto nėra todėl, kad niekas neina per adm. liniją laukų darbams, kad su rusų kareiviais jokių nesusipratimų nebuvo ir kad žmonės Lietuvoje gyvena gerai.

Be to, kapitonas pareiškė pageidavimą, kad su rusų kareiviais

gyventų draugiškai, nes jie Lietuvos nepulsia - jiems ir taip užtenka teritorijos. Ta pat proga kapitonas pareiškė, kad tokia kokia dabar yra administracijos linija, negali būti - jie ją sutvarkysia. Dėl leidimų tvarkos laukų darbams, pereiti administracijos liniją pranešęs vėliau.

4. Šiandien 1130 v. buvo iškviestas wachm. Burneikis į adm. liniją prie Nikažo pereinamojo punkto (I rajonas - III sargyba), čia buvo atvykę 4 rusų karininkai ir vienas kareivis - sargybinis.

Rusų karininkai paprašė parodyti sieną tarp ežerų, Oryno ir Nikažo. Rusų karininkai pareiškė, kad per sieną nei iš vienos nei iš kitos pusių piliečiams pereiti draudžiama nors ir su leidimais laukų darbams. Pasikalbėjimo tonas buvo labai malonus. Rusų k-kai už rubežiaus paaiškinimus padėkojo.

Daugiau dienos bėgyje, adm. linijoje jokių įvykių nebuvo.

Pas. Gen.št.plk. SPRANGAUSKAS
I PD Štabo V-kas

Perdavė kpt. VAITKUNAS

Priėmė " VABALAS.